

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Autor scenariusza: Małgorzata Marzycka

Blok tematyczny: Skarby Ziemi

Scenariusz zajęć nr 4

I. Tytuł scenariusza zajęć : Czy węgiel może czyścić?

II. Czas realizacji: 2 jednostki lekcyjne.

III. Edukacje (3 wiodące): polonistyczna, przyrodnicza, techniczna.

IV. Realizowane cele podstawy programowej:

- **Edukacja polonistyczna :**
  - Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji 1.1
  - Odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne i krótkie teksty 1.2a
  - W kulturalny sposób zwraca się do rozmówcy, mówi na temat, zadaje i odpowiada na pytania 1.1b
  - Tworzy kilkudzaniową wypowiedź w formie ustnej lub pisemnej 1. 3a
- **Edukacja przyrodnicza:**
  - Obserwuje i prowadzi proste doświadczenia przyrodnicze 6.1
  - Zna wpływ przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin- znaczenie wybranych skał i minerałów 6.7c
  - Wie, jak ważna jest praca w życiu każdego człowieka- górnik 5.8
- **Edukacja techniczna:**
  - Posiada umiejętność odmierzenia potrzebnej ilości materiału, montażu, korzystając z prostych instrukcji schematów 9.2c
  - Realizuje "drogę" powstawania od pomysłu do wytworu 9.2

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

V. **Metody:** doświadczalna, praktycznych ćwiczeń.

VI. **Środki dydaktyczne**

- **do doświadczenia:** 2 szklanki, lejek, czysta woda, filtr bibułkowy do kawy, płatki kosmetyczne, łyżeczka, węgiel lekarski, atrament.
- **inne:** zwroty do schematu - Jak powstał węgiel?

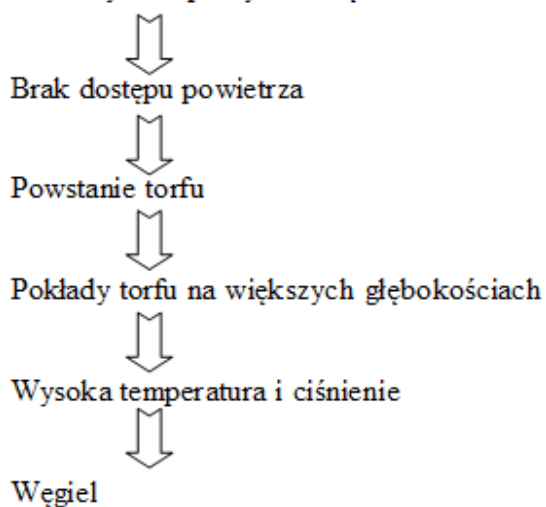
VII. **Forma zajęć:** zbiorowa

VIII. **Przebieg zajęć:**

- **Część wprowadzająca – warunki wyjściowe.**
  - Podanie przez nauczyciela krótkiej informacji na temat węgla kamiennego.
  - **Węgiel kamienny** – skała osadowa pochodzenia roślinnego, powstała głównie w karbonie (era paleozoiczna) ze szczątków roślinnych, które bez dostępu tlenu uległy uwęgleniu. Ma czarną barwę, matowy połysk, czarną rysę.
  - Węgiel kamienny stosowany jest powszechnie jako paliwo. Po odpowiedniej przeróbce stosowany do produkcji różnych przedmiotów, np. asfaltu, opon samochodowych, tkanin, plastiku, a nawet leków.
  - Jak powstał węgiel? (krótki schemat na potrzeby dzieci opracowany na podstawie informacji Encyklopedii PWN)

Węgiel kamienny powstał w karbonie - era paleozoiczna.

Warstwy skał pokryte szczątkami roślin

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

- **Zadanie otwarte.**
  - Czy węgiel może służyć do czyszczenia?
- **Część warsztatowa.**
  - Ułożenie schematu powstania węgla - rozsypanka. Wklejenie do zeszytu.
- **Doświadczenie (załącznik do scenariusza zajęć)**
  - Czy węgiel może czyścić?
- **Pytania/ zadania/ inne czynności utrwalające poznane wiadomości:**
  - Co się stało po wsypaniu węgla do wody z atramentem?
  - Co zostało na filtrze po przelaniu powstałej mieszaniny?
- **Dodatkowe pytania/ zadania/ czynności dla:**
- **ucznia zdolnego:**
  - Do czego można zastosować tę właściwość?
- **ucznia ośmioletniego:**
  - Porównaj wyniki doświadczenia kolegów (c,d)
- **ucznia wymagającego pomocy:**
  - Przelej przez filtr wodę zabarwioną tylko atramentem.
- **ucznia siedmioletniego:**
  - Przelej przez filtr wodę zabarwioną tylko węglem.
- **Podsumowanie zajęć.**
  - Węgiel to surowiec, który najczęściej kojarzy nam się z paleniem w piecu. Jednak węgiel można wykorzystywać do innych celów, np. jako lekarstwo, albo do oczyszczania zabarwionej wody. Można też próbować usunąć plamę z ubrania po poplamieniu tuszu z długopisu.

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Załącznik do scenariusza nr 4

I. Temat doświadczenia: Czy węgiel może czyścić?

II. Zakres doświadczenia: właściwości węgla.

III. Cel doświadczenia: Poznanie zastosowania węgla w domu.

IV. Miejsce przeprowadzenia doświadczenia: klasa lekcyjna.

V. Hipoteza doświadczenia: Czy węgiel może czyścić?

VI. Spodziewane obserwacje/wnioski uczniów:

Węgiel brudzi wodę i tusz brudzi wodę. Jednak po przelaniu zabarwionej wody przez filtry woda z tuszem i węglem oczyszcza się a woda z samym tuszem nie.

VII. Opis przebiegu doświadczenia:

- Prezentacja hipotezy badawczej - Czy węgiel może służyć do czyszczenia?
- Do jednej szklanki wlej czystą wodę, a następnie zabarw ją kilkoma kroplami atramentu.
- Za pomocą łyżeczki rozkrusz węgiel.
- Wsyp rozkruszony węgiel do szklanki z zabarwioną wodą i wymieszaj.
- Do lejka włóż bibułkowy filtr do kawy i wyłóż go kilkoma płatkami kosmetycznymi.
- Przelej powoli brudną wodę przez lejek do czystej szklanki.
- Obserwuj co się stało.

VIII. Wnioski (podsumowanie): Węgiel ma właściwości czyszczące, tzn. W mieszaninie wody z atramentem, węgiel łączy się z cząsteczkami atramentu i zatrzymuje się na bibułce filtru. W ten sposób oczyszcza zabarwioną wodę.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

